

AUTEURS: SUZAN OVERMEER &
MARISKA VAN DER VAART

HET KUNST VAKLOKAAL 01

IN DEZE VIJFDELIGE SERIE NEMEN WE DE LEZER MEE NAAR VERSCHILLENDE KUNSTVAKLOKALEN, MUZIEK, BEELDEND, THEATER, DANS EN FILM, IN SCHOLEN VOOR VOORTGEZET ONDERWIJS. HOE ZO'N LOKAAL ERUIT ZIET HEEFT EFFECT OP DE SFEER, DE CONCENTRATIE EN MANIER VAN WERKEN. WELKE IDEEËN EN VERLANGENS HEEFT EEN KUNSTVAKDOCENT OVER DE INRICHTING VAN ZIJN LOKAAL? EN ZIJN DEZE VERWEZENLIJKT OF NIET?

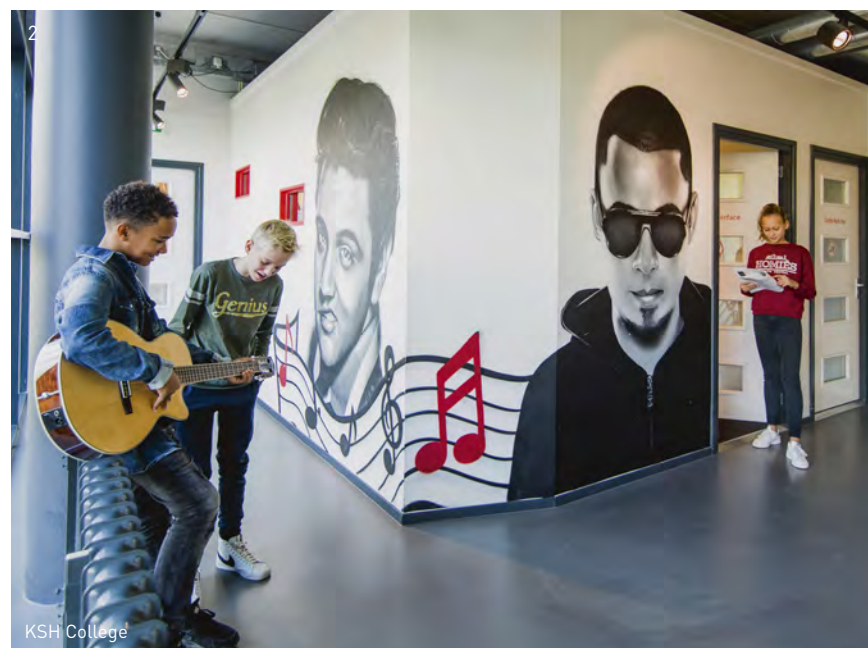
Je kunt er niet omheen, als je de school binnenkomt springen de grote zwart-wit graffiti van bekende muzikanten op de muren meteen in het oog. Die van Michael Jackson prijkt naast oefenstudio *Thriller* en verderop hangt het bordje *Lovely* naast het hoofd van Stevie Wonder. Het is bijna niet te geloven, zoveel gangen en ruimtes voor muziek? Een groepje leerlingen sjokt op hun gemak naar een van de lokalen. Niet veel later klinken er gezongen toonladders. Jazeker, twee lokalen en acht studio's, allemaal voor muziek.

Het **KSH College in Hoofddorp** vindt muziek belangrijk.

Cynthia Chua, een van de vijf muziekdocenten, is trots op de ruimtes. 'In alle studio's staan bandopstellingen, drums, PA's, bas- en gitaarversterkers en stage-piano's. De kleinere ruimtes zijn akoestischer, daar staan bijvoorbeeld een *cajon* (handtrommel met een slagvlak van hout, *red.*) en een semi-akoestische basgitaar.' 'We hadden veel inspraak in zowel de bouw van de studio's als in de aanschaf van materialen', vertelt Chua. Een muziekdocent maakte de bouwtekeningen en samen met een ontwerpstudio werkte de sectie plannen voor de lokalen uit. 'Natuurlijk is er goed overleg geweest met de directie,

wat kan wel en wat kan niet. Dat is overigens nog steeds zo.'

De inrichting nodigt uit om in kleine groepjes te werken. 'Muziekonderwijs gaat over veel meer dan men denkt', zegt Chua en verwijst naar executieve vaardigheden (bijvoorbeeld emotieregulatie, volgehouden aandacht, *red.*), een *hot* onderwerp in het onderwijs. 'Verder vinden we het belangrijk dat leerlingen de ruimte krijgen om te doen wat ze *willen* doen. De focus ligt op spelen en maken: componeren en improviseren. De inrichting van de ruimtes hangt samen met onze

onderwijsopvattingen, zoals kunnen leren in een veilige omgeving. Als je wilt dat leerlingen spelen en muziek ontwerpen, dan moeten er voldoende zelfvertrouwen en succeservaringen zijn. De aandacht voor veiligheid zie je terug in het ontwerp van alle oefenruimtes, overal voorzien van kleine ramen. 'Niet te groot, want leerlingen moeten zich niet 'bespied' voelen, maar ook niet te klein, we willen wel kunnen zien wat er in de ruimtes gebeurt.'

Leerlingen vinden de studio's 'vet', ze bedachten er de namen voor. Het maakt de ruimtes nog meer van hen. Dat laatste is ook te merken aan het aantal leerlingen dat in pauzes en na schooltijd komt musiceren. 'We hebben een inschrijfsysteem, anders wordt het te druk.' Of Chua voor haar muzieklokale nog wensen heeft? 'Meer studio's', lacht ze. 'Hoe meer ruimtes om in groepjes te musiceren, hoe beter.'

'Leerlingen vinden dit het mooiste lokaal van de school.' 'Dit' is het muzieklokaal van het **Gymnasium Johan van Oldenbarnevelt (JVO), Amersfoort**. Jan Baars heet me

welkom in zijn muzieklokaal. Bij binnenkomst voelt dat aan als een werkplaats of studio; warm en intiem, als een klein theater. Er is een open ruimte met een vleugel en er zijn - zo op het eerste gezicht - vier nissen met bandinstrumentarium die afgesloten kunnen worden met gordijnen van plafond tot vloer. Het blijkt dat je via de trap achter in het lokaal naar nog twee oefenruimtes kunt.

Toen de school ging verbouwen, heeft Jan nauw samengewerkt met de daarvoor verantwoordelijke projectleider. Zo is een

bijzonder vaklokaal tot stand gekomen, op grond van een heldere visie.

Jan: 'Het is goed voor de gymnasiumleerlingen om veel te kunnen samenspelen in groepjes. We hebben veel leerlingen die in hun vrije tijd op muziekles zitten en dan vaak klassiek les krijgen. Samenspelen krijgt minder aandacht. Leerlingen kunnen heel goed van blad spelen, maar

zijn gewend om individueel te musiceren. In dit lokaal kunnen leerlingen in groepjes aan het werk. Maar ik wil dat leerlingen zich dan ook onderdeel van de klas blijven voelen. Niet zoals in studio's, alles hermetisch afgesloten. Leerlingen moeten elkaar kunnen horen maar geen last van elkaar hebben, het groepsgevoel moet blijven bestaan. Het idee van de nissen had ik gezien op een andere school, ik koos voor 'theater'gordijnen. Dat werkt ontzettend goed. Je hoort elkaar wel, maar zo zacht dat je wel met elkaar kunt praten en toch geen last van elkaar hebt.'

Het JVO heeft vooral akoestische instrumenten, er wordt niet met de koptelefoon op gemusiceerd. De akoestiek is droog (geluid klinkt kort en gedempt, *red.*). 'Bij deze akoestiek blijft het in de klas rustiger. Met een lange galmtijd moet je als docent steeds tegen het geluid opboksen. De architect wilde juist veel glas en geen vloerbedekking, maar dat zorgt voor een slechte akoestiek. De toegestane galmtijd is 1,5 seconde, maar als je achter in de klas zit hoor je veel minder. Uit onderzoek blijkt dat werknemers hier gestrest van worden. Met deze akoestiek is het voor mij en de leerlingen prettig werken.'

Naast het muzieklokaal is dat voor drama. Er is geen gang, de lokalen zijn door een schuifwand gescheiden. Zo is een grote ruimte te maken voor toneelavonden en muziekavonden. Het muzieklokaal verandert dan in het podium de theatergordijnen en de nissen vormen de coulissen. Het lokaal biedt volop gelegenheid je te ontspannen, overal is natuurlijk licht, ook in de nissen. Die sfeer trekt leerlingen; ze zijn regelmatig in het muzieklokaal te vinden, enthousiast samen spelend. ●

1 t/m 3: Foto's **Inside Options**
(Ontwerpstudio voor schoolgebouwen)
4: Foto **Jan Baars**